

บทที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reserch) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2536 โดยมีผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	6 คน
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์	จำนวน	36 คน
ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	จำนวน	103 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ทั้งหมดในโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน ส่วนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 36 คน โดยเลือกครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนละ 6 คน และในจำนวน 6 คนของแต่ละโรงเรียนจะสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ คือภาษาอังกฤษ กลุ่มประสบการณ์ละ 1 คน และเมื่อรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนทั้ง 36 คน จะมีจำนวนครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของแต่ละโรงเรียนในเครือข่ายศึกษานิเทศศาสตร์แม่พระองค์อุปถัมภ์

ชื่อ โรงเรียน	กลุ่ม ตัวอย่างครู	ไทย			คณิต			สพช.			สสน.			กพอ.			อังกฤษ		
		ป1	ป2	ป3	ป1	ป2	ป3	ป1	ป2	ป3	ป1	ป2	ป3	ป1	ป2	ป3	ป1	ป2	ป3
วิมลมาลย์	6			1	1				1		1					1		1	
มณีโชติ	6	1				1				1	1				1				1
สิริมาศ	6		1				1	1					1		1			1	
รุ่งเรืองโรจน์	6			1		1		1					1				1	1	
รุจิประภา	6		1		1					1		1		1					1
รัตนพิสุทธิ์	6	1					1		1				1	1					1
รวม	36	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ฉบับที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

ฉบับที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเตรียมความพร้อม

ในการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2. เครื่องมือสังเกตการสอนในชั้นเรียนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เกี่ยวกับการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

3. แบบศึกษาเอกสารสำหรับวิเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา เอกสารดังกล่าว ได้แก่ สมุดบันทึกการประชุม สมุดคำสั่ง หลักฐานการส่งครูเข้ารับการศึกษา เอกสารเบิกสื่อการสอน เอกสารการวัดผลและประเมินผล แผนปฏิบัติงานประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน สมุดจัดครูเข้าสอน สมุดจัดตารางสอน โครงการนิเทศและติดตามผล เครื่องมือนิเทศการสอนในชั้นเรียน สมุดแผนการสอน และหลักฐานการจัดสอนซ่อมเสริม

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร
4. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสารให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไข และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน
6. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร มาปรับปรุงแก้ไข แล้วขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสาร มีความสมบูรณ์ครบถ้วน
7. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และแบบศึกษาเอกสารเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อยื่นต่ออธิการโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ทั้ง 6 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้เดินทางไป

เก็บข้อมูลที่โรงเรียนวิมลมาลย์เป็นแห่งแรกในเดือนธันวาคม ปีการศึกษา 2536 และเดินทางไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนรุ่งเรืองโรจน์ มณีโชติ รุจิประภา สิริมาส และรัตนพิสุทธิ์ ในเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ตามลำดับ รวมเวลาที่เก็บข้อมูลทั้ง 6 โรงเรียน ประมาณ 7 สัปดาห์

2. ผู้วิจัยขออนุญาตอธิการเข้าไปพักค้างอยู่ในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ประมาณ 5-7 วัน และขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อศึกษาเอกสารและสถิติต่าง ๆ จากบันทึกรายงานของโรงเรียน เดินชมโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูกับนักเรียน รวมทั้งผู้วิจัยได้ขอพบหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเพื่อให้รับทราบจุดประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับขอตารางสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อผู้วิจัยจะได้เข้าไปสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย การสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนขึ้น

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของแต่ละโรงเรียนมาวิเคราะห์โดยยึดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นหลัก ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนมาสังเคราะห์ให้ได้ภาพรวม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ทั้ง 6 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยมีหน่วยเป็นโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในแต่ละโรงเรียนก่อน แล้วจึงวิเคราะห์ภาพรวมของทั้ง 6 โรงเรียนที่อยู่ในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผล

การวิเคราะห์เป็นความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในเครือข่ายคณะศึกษานิเทศศาสตร์แม่พระองค์อุปถัมภ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 โรงเรียน ในเครือข่ายคณะศึกษานิเทศศาสตร์แม่พระองค์อุปถัมภ์ในภาพรวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การใช้หลักสูตรของโรงเรียนในเครือข่ายคณะศึกษานิเทศศาสตร์แม่พระองค์อุปถัมภ์ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม ตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง วรรณสูตร, 2527)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย